

СТ А Н О В И Щ Е

От: проф. д-р Ваня Иванова
Стопански факултет на СУ / катедра „Икономика“
Научна специалност 3.8 „Икономика“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„ДОКТОР“** по научна специалност 3.8 „Икономика“ в *Институт за икономически изследвания при БАН*

Основание за представяне на становището: участие научно жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №РД 328/08.05.2026 на Директора на ИИИ при БАН.

Автор на дисертационния труд: **Антон Огнянов Пейчев**
Тема на дисертационния труд: РОЛЯТА НА ПОЛИТИКИТЕ ЗА ПРЕХОД КЪМ КРЪГОВАТА ИКОНОМИКА ЗА ИКОНОМИЧЕСКИЯ РАСТЕЖ (на примера на икономика на отпадъците)
Научен ръководител: проф. д.ик.н. Росица Рангелова

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА КАНДИДАТА

Авторът на дисертационния труд е задочен докторант към секция „Макроикономика“ в Института за икономически изследвания при Българската академия на науките. Докторант Антон Пейчев е положил успешно всички изпити и е изпълнил ангажиментите, планирани в индивидуалния план за обучение. Участвал е с доклади на няколко научни конференции. Има четири публикации в научни издания. Видно от представената справка за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България, докторант Антон Пейчев има изискуемите точки за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

- *Структура, обем*

Оценка за *актуалност на темата*: Представената за рецензиране разработка третира един интересен, многоаспектен и същевременно важен и с безспорна актуалност проблем – този за кръговата икономика(КИ) и прехода към нови бизнес модели, разделящи растежа от растящото потребление на ресурси. Без всякакво съмнение темата е актуална и значима, тъй като динамичната и турболентна среда, множеството нови предизвикателства и амбициозните цели на ЕС в областта на зелената трансформация, поставят на дневен ред въпросите за промяна в досегашните механизми на функциониране, засилване на адаптационните процеси и повишаване на ефективността на прилаганите политики. Тази тематика е широко анализирана в последните години, прочитът ѝ се прави под различни ъгли и интерпретирането ѝ е без съмнение необходимо, с оглед на изводите и препоръките по отношение на преодоляването на

препятствията и ускоряването на процесите по преход. Едновременно с това анализите на същността, принципите и най-вече измерването на прогреса в тази област са все още в начална фаза. Ето защо това изследване е много навременно, с голям потенциал за принос в научен, но и в практико-приложен аспект.

Подобно цялостно изследване на една от фазите на КИ, тази на управлението на отпадъците, като възможен източник на вторични ресурси и фактор за устойчив растеж изисква кураж, който заслужава похвала. Избраната тема е достатъчно обширна и комплексна, че дава възможност за по-нататъшни изследвания на автора и за израстването му като специалист по изследваната тематика.

Дисертационният труд е с общ обем от 194 страници. Той е структуриран във вввод, четири глави, заключение, библиография и дванадесет приложения..

В дисертацията са включени 17 таблици и 9 фигури. Използваната литература обхваща 139 заглавия, от които на 7 са на български език и 132 на чужд език. Това е основание да се оцени като много добра информационната осведоменост на докторанта, детайлното познаване на нормативната уредба, предшестващи теоритични и емпирични анализи по тази проблематика.

Самото структуриране на анализа в теоретична част, вкл. анализ на правната рамка в ЕС, дескриптивен анализ и съпътстващ иконометричен анализ, съответства на съвременните тенденции. Намирам, че подобна структура е много подходяща. Тя позволява да се върви от общото към частното. Изясняването на необходимостта, възможностите и предизвикателствата при осъществяването на прехода към нови бизнес модели, базирани на принципите на КИ в страните от ЕС, е надградено с конкретен иконометричен анализ, оценяващ влиянието на икономиката на отпадъците върху растежа. Това позволява на автора да защити убедително своята изходна научна хипотеза и да генерира определени обобщения и изводи.

Разработката съдържа ясно и добре дефинирани задължителните реквизити като актуалност на тематиката, цел и задачи, научноизследователска теза, методология на анализа.

Изводи са поместени в края на всяка отделна структурна единица, а в заключението са изведени по-общи изводи и предложения за промяна и възможности за подобряване на измерването на напредъка.

- *Цел, теза, научноизследователски задачи, методология*

Като **научна цел** е формулирана идеята „да се оцени ролята на политиките и законодателството на ЕС в прехода към кръгова икономика, чрез изследване на тяхното проявление в областта на управлението на отпадъците и тяхната връзка с икономическите показатели на растеж.“ (стр. 9). Тази цел се реализира посредством няколко научни задачи, подчинени на доказването на **работната теза**, че „връзката между кръговата икономика, управлението на отпадъците и икономическия растеж не е автоматична и еднопосочна, а е структурно обусловена от равнището на икономическо развитие, институционалната среда и материалната структура на икономиката“ (стр.10). Използваните методи за анализ са подходящи, издържано приложени и получените резултати са интерпретирани задълбочено.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Като по-важни научни резултати и силни страни на разработката могат да бъдат посочени следните моменти:

- Избор на актуален и много изследван през призмата на фирмените политики, но слабо интерпретиран от макроикономическа гл. точка въпрос. КИ и ресурсната ефективност не са въпрос само на минимизирането на фирмените разходи и/или екологосъобразно поведение. Това е концепция за икономическа ефективност, отделяне на растежа от ресурсното потребление, отговорно поведение и устойчивост както на национално, така и на общоевропейско ниво.
- Дисертацията се отличава с висока информационна осигуреност и с използване на широк кръг от теоретични и емпирични източници. Авторът демонстрира задълбочени познания както на теорията, така и при умелото интерпретиране на разнородна емпирична информация. Докторантът борави коректно със съвременни иконометрични техники, показва сериозни възможности за интерпретация на получените резултати. Използван е добър и методологически издържан инструментариум, който позволява както емпирично чрез дескриптивния анализ, така и иконометрично посредством регресионни модели да бъдат проверени изведените зависимости. Така изводите се аргументират като статистически верни и значими. Статистическата информация е надеждна, което засилва достоверността на заключенията.
- Концепцията за кръговата икономика е представена в контекста на няколко различни школи – неокласическа, кейнсианска, институционална и екологична. Това е интересна интерпретация в съществуващите досега анализи, както и извода за доминирането на кейнсиански и институционални елементи в прилаганите в ЕС политики в тази сфера.
- Прави се системен критичен анализ на развитието на законодателството на ЕС в областта на отпадъците, като се аргументира връзката между силната регулаторна динамика и ограниченията при измерването на резултатите.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Докторантът претендира 5 научни приноса. Първите два от тях могат да се интерпретират по-скоро като научни резултати от направения анализ.

Направеното изследване в трета и четвърта глава и конструиранияте аналитични показатели – за интензивност на отпадъците и за връзката между потреблението и генерирането на отпадъци са действително авторов принос в областта на икономиката на отпадъците. Формулирането на систематизирани предложения за подобряване на статистическата и аналитичната рамка на кръговата икономика е също важен, с практико-приложна стойност принос, който би подобрил съпоставимостта на статистическите данни и интегрирането на икономическите процеси и генерирането на отпадъци.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Получените резултати са апробирани в 4 публикации, Част от резултатите са представени в рамките на 3 международни конференции. Това напълно отговаря на изискванията и популяризира в достатъчна степен изследването.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът съдържа всички необходими реквизити и е разработен на високо професионално равнище. Той отразява коректно и в достатъчна степен съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Както често се случва в подобен род изследвания при представянето на литературния преглед не се откроява достатъчно категорично авторското мнение по представените тези. При систематизацията на теоритичните основи необяснимо са пропуснати автори като Georgescu_Roegen(1995), Constanza(1991), Kate Raworth(2018), чиито творби могат да се считат за „класически“ и основополагащи в тази област.

Формулираните в увода 8 научни хипотези звучат повече като изведени след анализа изводи, а не като предварителни допускания. По-скоро това би трябвало да са конкретни научно-изследователски задачи, които в хода на изследването да се реализират.

Като препоръка за по-нататъшни изследвания на автора много интересно би било да се анализират факторите, с възможност да ускорят прехода към КИ в България, с оглед наваксване на чувствителното изоставане на страната спрямо средните стойности за ЕС на използваните в дисертацията индикатори.

8. Заключение

Представената дисертация представлява самостоятелно, задълбочено и комплексно научно изследване по избраната проблематика, което е базирано на прилагането на съвременни методологични подходи и в което има ясно изразени авторски приноси. В него са постигнати съществени теоретико-методологични и емпирични резултати, като формулираната изследователска теза е защитена убедително и аргументирано.

Дисертационният труд **съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката** и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ИИИ при БАН. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на ИИИ, приети във връзка с Правилника на БАН за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторант Антон Пейчев притежава задълбочени теоретични знания, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на членовете на уважаемото научно жури да присъдят на Антон Пейчев научната и образователна степен „доктор“ по научна специалност 3.8 Икономика.

10 юни 2026 / София

Подпис: